

ЕСНА ОПОВИК

дизајнот во услови на природни катастрофи
музеј на современата уметност „скопје“ – скопје

ВЕСНА ПОПОВИЋ

Живее и работи во Белград.

Дипломирала на Архитектонскиот факултет на Универзитетот во Белград.

Магистрирала индустриски дизајн на Универзитетот во Илиоис во Соединетите Американски Држави.

Професионално се занимава со индустриски дизајн.

Член на Уредничкиот одбор на списанието „Индустријско обликовање“.

Од 1975 до 1977 г. учесник во првата фаза на меѓународната студија „Дизајн за катастрофи — укажување помош“.

Од 1977 до 1979 г. учесник во втората фаза на меѓународната студија „Дизајн за укажување помош во услови на катастрофи“. Организатори на двете студии беа: ICSID (Меѓународен совет на здруженијата за индустриски дизајн), Меѓународниот Црвен крст и UNDRO (Организација на Обединетите нации за укажување помош). Редовен член на Здружението на ликовните уметници на применетите уметности и дизајнерите на Србија.

Дизајн-подрачаја од посебен интерес: дизајнот во услови на природни катастрофи, потоа — дизајн за инвалиди и онесреќени лица, дизајн за поледелски машини и проблематиката на дизајнот што се однесува до земјите во развој. Адреса: Сплитска 13/1, 11080 Земун.

Самостојни изложби

- 1973 — Изложба на инженеринг дизајн, Салон на Музејот за применета уметност, Белград
1974 — Изложба на инженеринг дизајн, Музеј на уметност и обрт, Загреб
1978 — Дизајн во услови на природни катастрофи, Салон на Музејот на современата уметност, Белград
1979 — Дизајн во услови на природни катастрофи (Белградска галерија '78 Избор), Уметнички павилјон „Цвиета Зузориќ“, Белград
1980 — Дизајнот во услови на природни катастрофи, Музеј на современата уметност „Скопје“, Скопје

Поважни групни изложби

- 1971 — AS Design '71, Љубљана
— IV биенале на индустриско обликовање (BIO 4), Љубљана
— XII октобарски салон, Музеј на применетата уметност Белград
1972 — Експеримент '72, Музеј на применетата уметност, Белград
— Ентериер '72, Кортиријк, Белгија
1973 — V биенале на индустриско обликовање (BIO 5), Љубљана

- Експеримент '73, Музеј на применетата уметност, Белград
— XIV октобарски салон, Музеј на применетата уметност, Белград
1974 — Дизајнот во Југославија, Дизајн центар Штутгарт, Сојузна Република Германија.
— Дизајнот во Југославија, Музеј на применетата уметност, Прага, ЧССР
1975 — Дизајнот во Југославија, Варшава — Полска
— Дизајн '75, Културен центар, Белград
1976 — XVII октобарски салон. Уметнички павилјон „Цвиета Зузориќ“, Белград
— УЛУПУДС '76, Ниш Зајечар, Кралево, Титово Ужице
1977 — XVIII октобарски салон, Уметнички павилјон „Цвиета Зузориќ“, Белград
— ICSID '77, Даблин, Ирска
— УЛУПУДС '77, Петровац на Млава, Парајин, Горни Милановац, Титово Ужице, Ниш
1978 — Дизајнот во Србија '78, Београдски сајам, Белград
1979 — VII биенале на индустриско обликовање (BIO 8), Галерија „Р. Јакопић“ Љубљана
Награди
1971 — „Почесно признание“, награда на меѓународното жири на конкурсот AS Design '71 Љубљана
- „Пофалница на BIO 4“, IV биенале на индустриско обликовање, Љубљана
— Откупна награда, Музеј на применетата уметност, XII октобарски салон, Белград
1972 — Награда на УЛУПУС, Експеримент '72, Белград
1973 — Годишна награда на УЛУПУС, Белград
— Награда на Универзитетот во Илиоис за уметност и дизајн 1973—1975 г., Универзитетот во Илиоис, Урбана — Шампањ, САД
1974 — Патна стипендира на Југословенско-американската комисија за Фулбрајтовата програма, Белград
— „Диплома за добар дизајн“, Дизајн центар, Белград
1976 — Награда Октобарски салон за дизајн, XVII октобарски салон, Белград
1977 — Диплома на УЛУПУДС, XVIII октобарски салон, Белград
1979 — Награда „Добра замисла BIO 8“, VIII биенале на индустриско обликовање, Љубљана
1980 — Избран проект како предлог за реализација во рамките на меѓународната студија „Дизајн за укажување помош во услови на катастрофи, 1977—1979, ICSID, Брисел, Белгија

ДИЗАЈНОТ ВО УСЛОВИ НА ПРИРОДНИ КАТАСТРОФИ — ЦЕЛ И СМИСЛА

Живееме во време во кое природни катастрофи и катастрофи што ги предизвикува човекот кружат околу нашата планета. Уште од предисторијата земјотреси, вулкански ерупции, цунами, хурикани, тајфуни, поплави, пожари и сушки учествуваат во обликувањето на човековата природа.

Секој месец добиваме информации преку мајсните медиуми за природните катастрофи во светот.

Терминот „природна катастрофа“ има различни значења и се користи на различни начини. Од гледиштето на обичниот човек, тоа се однесува до некоја ненадејна, неочекувана или вонредна несреќа што е предизвикана од природна сила без оглед дали тоа му се случило на поединец, на семејство, на мала група луѓе, на заедница, на област, на нација или на целиот свет.

Од гледиштето на социологот, тоа е настан што го нарушува животниот тек и предизвикува опасност, повреда, болест, смрт, загуба на имотот на луѓето што живеат во иста географска област. Ваквиот настан е предизвикан од страна на различни, деструктивни, природни фактори. Поголема природна катастрофа се смета онаа што исполнува еден од следниве услови: 1. најмалку 100 мртви лица; 2. најмалку 100 повредени лица; 3. најмалку 1.000.000 долари штета.

Проучувањето на природните катастрофи треба да биде еколошки ориентирано, така што да можеме да ги разликуваме нивните предизвикувачи и да го комбинираме обнесувањето на човекот и природата во карактеристични целини што ќе го дадат најпожелниот резултат. Тоа значи дека треба да ја разбериеме природата на природните катастрофи и нивното дејство врз човечкото општество. (До неодамна не постоеше детална студија за ова дејство.) Според тоа, треба тоа да биде студија за меѓусебните односи на човекот и неговата околина, која изискува мултидисциплинарен пристап. Во овие релации треба да го проучуваме нивното дејство, што значи: што му прави некому катастрофата и што се презема за да се спречат или намалат нејзините последици.

Основен стремеж е да се зајакне свестта за тоа дека е можно проучувањето на природните катастрофи. Сеноја природна катастрофа, било да е тоа земјотрес или поплава, јасно укажува нена не може да ѝ се пристапи импровизирано. Од оваа гледна точка дизајнот може да одигра значајна улога. Во широката скала од научни пристапи кон проблематиката на природните катастрофи тој може да помогне за развивање нова или подобра опрема и систем од комуникации за користење во сите стратегиски фази. Тие фази се: контрола и предвидување на катастрофите, планирање пред катастрофите и подтврда, укажување помош за рехабилитација и реконструкција. Меѓутоа, акцентот треба да биде врз фазата за укажување помош — спасување на животот, затоа што е таа најкритична во моментот кога ќе се случи катастрофата. Фазата за укажување помош вклучува: спасување на животот и привремена помош, која опфаќа медицинска помош, исхрана и покрив над главата.

Во што се состои придонесот на дизајнерите? Која е нивната улога во системот за укажување помош?

Улогата на дизајнерите може да биде видена на повеќе начини: од една страна, тие можат да укажат помош во анализирање на ситуацијата, во изработка на идеи и решенија, а од друга — можат да „нудат“ определен дизајн-производ. Последново е помалку вредно во контекстот за укажување помош.

Организациите што работат на интернационалното поле за укажување помош имаат стотици и стотици елементи и опрема на своите складишта. Би било од неоценлива корист да се реанализираат нивните функции и да се состави стандардизација. Последново укажува на потребата од формирање дизајн-методи со цел за воведување нови елементи и пристапи во планирањето за укажување помош во случај на природни катастрофи. На овој начин методолошката работа на дизајнерот, која се состои од идентификување на потребите анализирање на расположилите податоци, проучување и избирање на дизајн-решенија и, најпосле, од создавање финилен дизајн за производство, би довел до поедноставување на процесот и на дизајнот, а заедно со тоа и до смалување на трошоците.

Мојот сопствен придонес е насочен кон фазата за укажување помош — спасување на животот. Ние не сме во состојба да спречиме множество природни катастрофи, но сме во состојба да развиеме нови дизајни што ќе служат за спасување на човечките животи. Со цел да се придонесе за спасување на човечките животи, проучувањето е концентрирано кон развој на минимална здравствена единица што лесно се транспортира и може да се користи во повеќе природни катастрофи.

Подлога на студијата

За да се дојде до концепција на единицата (контејнер), трудот беше поделен на следниве фази:

1. студија за различните типови природни катастрофи,
2. студија за дејството на природните катастрофи,
3. студија за брза медицинска помош и за нејзините барања.

Пропозиции на медицинската единица (контејнер)

Една паралелна студија за природните катастрофи и за изискувањата на медицинската брза помош потврди дека постои потреба од дизајнирање на универзален медицински контејнер што бил користен при катастрофи што имаат разорно дејство. Повеќето разорни катастрофи спаѓаат во групата сложени катастрофи, што предизвикува повеќекратни несреќи. Тие предизвикуваат трауми, како комбинирани потреси или комбинирани повреди, идентични кај множеството природни катастрофи. Тоа значи дека е можно да се развие стратегија за укажување помош за планирање на светско ниво.

Постојат повеќе студии што потврдуваат дека загубата на човечки животи често резултира

од адекватна и навремена прва помош. Затоа основна задача беше да се дизајнира здравствена единица што треба да овозможи два типи медицинска помош:

1. комплетен третман во случај на лесни повреди со цел да се овозможи брзо и ефикасно окрепување и враќање во нормална состојба без болнички третман,
2. прва помош во случај на тешки повреди пред да се транспортираат пациентите во болница. Здравствената единица ги содржи следниве функционални пригодности:
 1. резервоар со вода за укажување медицинска помош,
 2. осветлување и електрична енергија за работа,
 3. направа за греење и ладење,
 4. складишта за медицинска опрема,
 5. комуникацона опрема
 6. опрема за спасување на животот,
 7. санитарни уреди,
 8. дизајн што овозможува едноставен транспорт во загрозените подрачја.

Структурална концепција

Сеноја единица е составена од два елемента со зајакната пластика меѓусебно споени со „контејтерн“. Вака споени, тие стануваат контејнер што е доволно компактен да биде лесно транспортиран со стандардни превозни средства (камион, брод, воз, хеликоптер итн.).

Димензиите на единицата се 270/250/250 см во транспортна положба; а 560/250/250 см во работна положба.

Единицата може да се користи и во комбинација кога се бараат поголеми функционални изискувања, и тогаш функционира како систем. Според потребите на системот, функционалните единици може да се модифицираат.

Предности на предложеното решение

1. Универзалниот контејнер може да послужи поефикасно отколку постојните подвижни болници и ќе биде поевтин.
2. Целокупната опрема и уредите што сега постојат се редуцирани, зашто дел од опремата има двократна функција.
3. Технологијата и дизајнот на опремата се едноставни и опремата лесно се одржува — не е потребно да се обучува персоналот.

Целокупниот акцент врз ова проучување би бил на тоа да се развие што поедноставен дизајн, кој треба да ги задоволи изискувањата со кои се среќаваат луѓето во подрачјата погодени од природни катастрофи. Според тоа, дизајн-концепција беше насочена кон поедноставување на дизајн-елементите и на работните процедури, за да се задоволат сложените потреби при специфична ситуација.

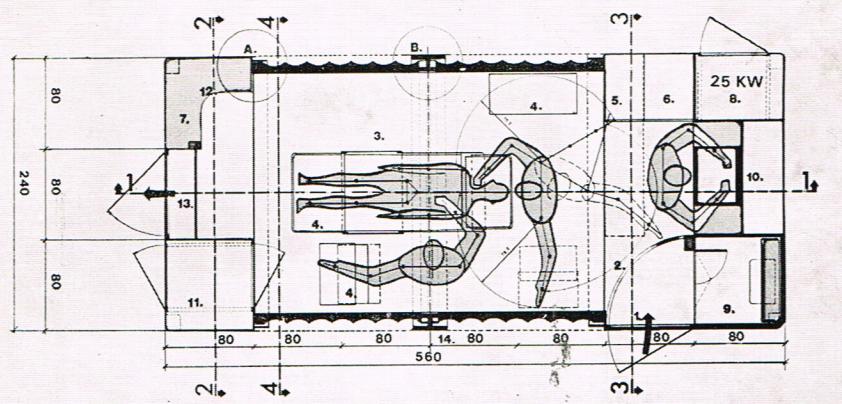
Природните катастрофи претставуваат предизвик за дизајнерот. Во таква ситуација дизајнот на едноставна и соодветна опрема треба да стане предмет на нивното внимание.

Можноста за соработка лежи во напорите на луѓето од целиот свет да се борат со природните несреќи.

Белград, 10. VII 1978 и 1. VI 1980
Весна Поповиќ

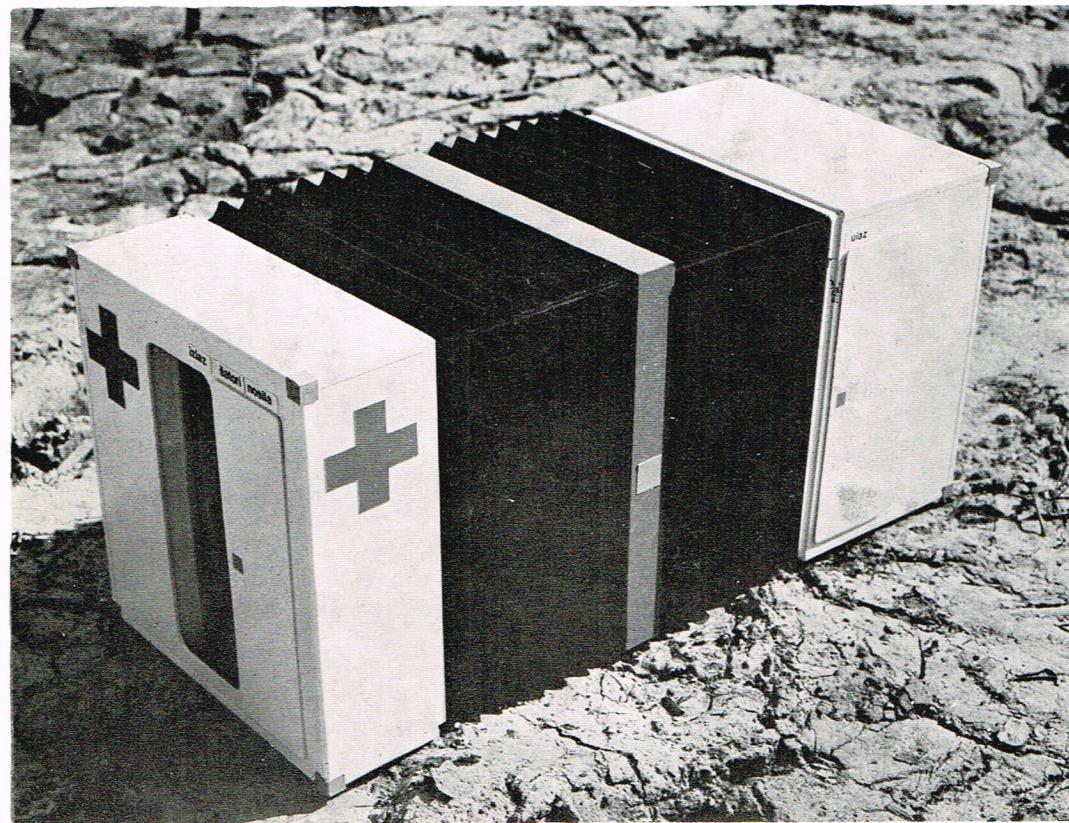
section 5-5

extended unit

1. Медицинска единица во работна состојба, пресек 5-5

1. влез; 2. прием; 3. работен простор; 4. опрема; 5. апарат за кислород; 6. фрижидер; 7. инструменти, телефон; 8. енергетски извор; 9. санитарна единица; 10. дезинфекција, вода; 11. носила, шатори; 12. работна просторија за сестра; 13. излез; 14. елемент за вночанување.

2. Медицинска единица во работна положба

Издавач: Музеј на современата уметност „Скопје“, Скопје

Одговорен уредник: Соња Абациева Димитрова

Фотографска реализација на изложбата:

Душанка Мильковиќ и Миодраг Горѓевиќ

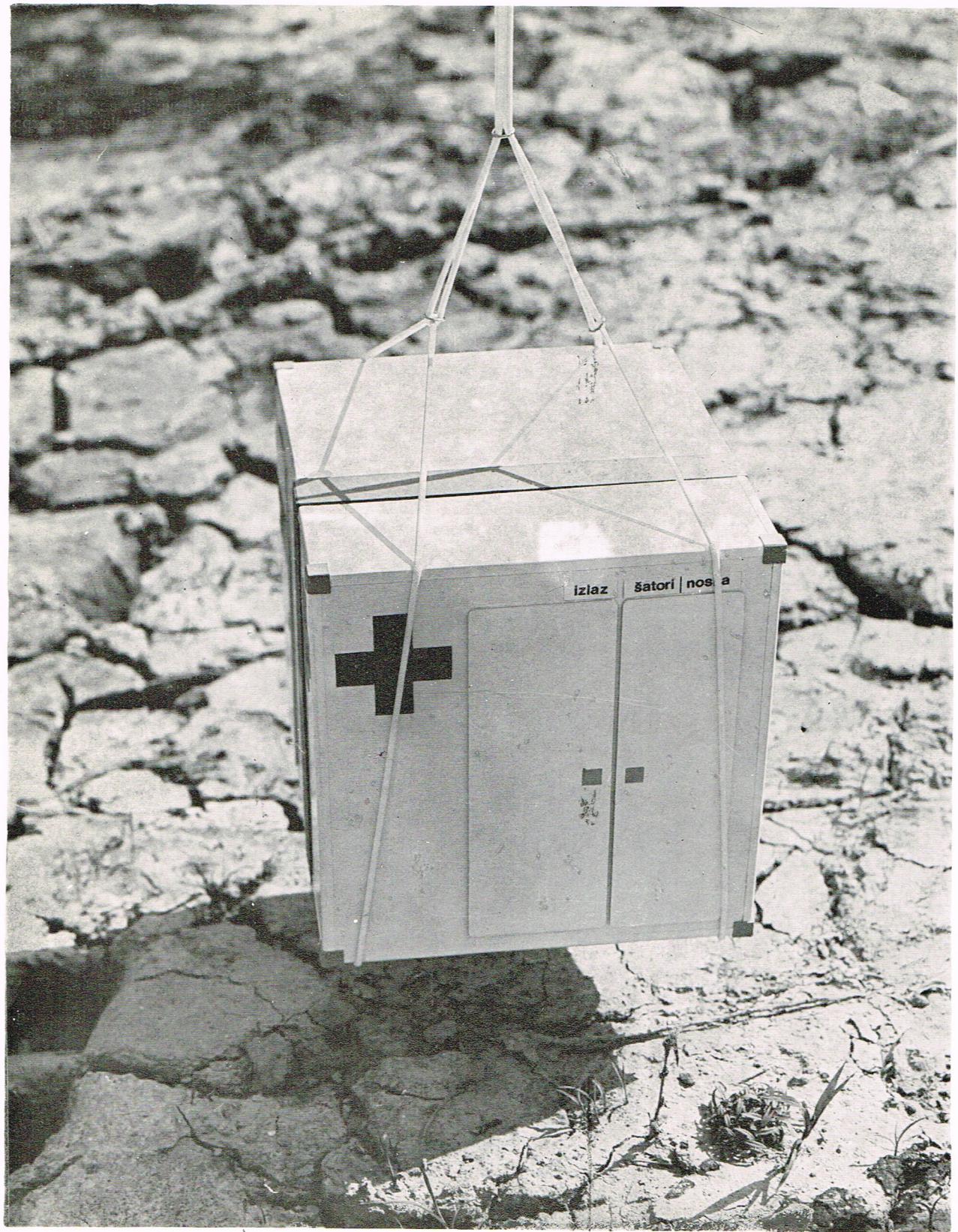
Документација: Весна Поповиќ

Ликовно обликување: Димитар Малиданов

Превод и лектура: Ефтим Манев

Печатница: Графички завод „Гоце Делчев“, Скопје
Тираж: 300

3. Медицински единици во транспортна полонјба

4. Примена на медицинска единица во склоп на системот

unit

tents
shelters

